כי משוו כ"ד שליח. מי בעי בפניו דשליח קמא או אפילו שלא בפניו כגון זה שהוא אונס ואינו יכול לעכב כאן וילך לדרכו: **מכרא.** מעבר המים שלא מלא את המעבורת: **לא שמיה מיא.** דלא מעי עד הכא ואין טענת אונס בתנאי גיטין למימר מיגמא. מ"ג יש אונס בגיטין הא אוקימנא בשמעתא קמייתא דכתובות[ה] דהאי אונסא דשכיח הוא ואיצטריך לאתנויי: **ליהוי גיטא.** מעכשיו[ו] אמסור לה גט על תנאי זה אי לא אפיים לה: **פייסה.** בדברים והרבה עליה ריעים ולא נתרצתה להשלים אתו: **מי יהב לה תרקבא דדינרי ולא איפייסא.** וכיון שלא עשה כן נמצא שלא פייסה ואע"פ שאין לו לא אמרינן אינס דאין אדם יכול לטעון אונס בתנאי של גט והוי גיטא: **אמו תרקבא דדינרי בעי למיתב לה.** והרי אין לו ואונס הוא דהא פייסה במה שנידו לעשות ולא איפייסא ולא הוי גיטא דיש אונס בגיטין: **הא כמאן דאמר כו'.** פלוגתא דתרי לישני ואליבא דרבא היא במסכת כתובות בשמעתא קמייתא[ז]: **מתני' לפיום מפריש עליהן מחלקן.** המלוה הזה כשיפרש תרומותיו ימכור התרומה ויעבד הדמים לעצמו בפרעון החוב זה כשביל הכהן וכן המעשר ראשון כשביל לוי ומעשר עני כשביל עני והמעשרות יעבד ויאכל אלא שמפרש מעשר מן המעשר לכהן שהן[ח] מותרין לזרים מכיון שאין כאן גזל מתנות שכבר נתן דמיהם לכהן זה וכשעת ההלואה פסק להם דמים: **ליטול רשות מן היורשין.** מפני שאין חוב זה מוטל עליהן לפרוע יטול מהם רשות אם רוצים שיתקבל חובו כשבילם יעבכם ממעשרות עצמו: **אינו צריך ליטול רשות.** דיש כח לב"ד להטיל חוב זה על כל הכהונה והלויה לפי שתקנתם הוא שימצאו מעות להלוותה: **גמ' ומע"ג דלא אפו לידיה.** בתמיה אע"פ שאינו נותנן לכהן ויחזירם לו קתני מתני' דיפרש עליהן וכיון דלא מטו לידיה מאן זכי ליה להאי כהן הן תרומה שיקבלנה זה בחובו והיאך יצא ידי נתינה: **במכרי כהונה.** כמו איש מאת מכרו (מ"ב יב) שהם מכיריו ואוהביו דאינו רגיל לתת תרומות ומעשרות אלא לכהן זה הלכך כיון דמלאת דפשיטא היא לדידיהו יהיב להו אסתי להו אחר כהני דעתייהו והוה כמאן דמטו לידייהו דהני: **במזכה להן ע"י אחרים.** כשהוא מפרש מוסרו למעשרות ביד אוהבו ואומר זכי במעשר זה לפלוני לוי והוה ליה כמאן דמטא לידיה ואחזר ומחזירן לו: **עשו אם שאינו זוכה כזוכה.** במקומות הרבה מפני תקנה עשו כן לרבי יוסי. בהגיזקין (לקמן דף נט:) עני המנקף בראש הזית ומלודות חיות ועופות ומליאת חרש ובכורות (דף יח:) כל שאליפיו ביד כהן פטור מן המתנות ובגמרא דשניים אוחזין (ב"מ דף יב.) השוכר את הפועל ילקט בנו אחריו דאף על פי שאין זכיה לקטן עשאוהו כזוכה ובכולן י"ל מפני תקנה עשו: **כשער הול.** שאם יוזלו חיטין בשעת הפרשת תרומות אלא בכנלס באותו השער של שעת הפרשה: **ואין בו משום רבית.** בשאר פוסקין בעינן עד שיגא השער וכאן פוסק בשעת הלוואה בכך וכך אף על פי שלא יצא השער: **ואם בא לחזור.** לקמן מפרש: **נתייאשו הבעלים.** כגון שהלוהו כדי שיעור תרומות שנה זו ועל מנת לקבלם בשנה זו ורואה שנשתדפו שדותיו ונתייאש מאותה הלוואה ואמר ווי לאחסרון כיס ואמר כך חזרו ונתקנו אין מפרש עליהם דיאוש דבר חייב ליתנם לכהן הלכך ולוי ועני אחרים: ואם הלוה אותם בפני ב"ד וכו' שכח יש לב"ד להטיל חוב זה על יורשיהן לפי שתקנתם היא זו שימצאו מעות להלוואה בשעת דוחקם ומקשי ואע"ג דלא אתו לידיה פי' אע"פ שלא באו התרומות והמעשרות ליד כהן מעכבן לעצמו בחמיה כיון דלא אתו לידיה מאן זכי ליה להאי כהן שיהא שלו ויתפשם זה בחובו

מי יהיב לה תרקבא דדינרי ולא איפייסא. מע"ג דלית ליה מין טענת אונס בגיטין והוי גט ומ"מ וכי יהב לה נמי תרקבא דדינרי אמאי לא הוי גיטא הא לא איפייסא ואור"י דאי לא פייסא לה משמע אם לא אטרח לפייסה בדבר גדול ואי יהב לה הרי טרח לפייסה וקייס תנאו אע"פ שלא נתפייסה: **במכרי** לא קתני. אע"ג דמזכה נמי לא קתני מ"מ ניחא ליה לאוקמי במזכה דאיירי בכל כהניס ומאן דמוקי לה במכרי משום דמזכה לא קתני אע"ג דמכרי נמי לא קתני משמע ליה מפרשין עליהן סתם בלא שום זיכוי: **ביחידאה** לא מוקמינן. אע"ג דשמואל פסיק בפ"ק דב"מ (דף יב.) כרבי יוסי דעשו את שאינו זוכה כזוכה מכל מקום מסתבר ליה לאוקמי מתניתין[ט] אפילו כרבנן[י]: **ופוסק** עמהן בשער הול. כדמפ' לאע"ג דלא פסק כמי שפסק דמי ואין בו משום רבית אפילו פוסק הרבה פחות משער הול: **הא** קמ"ל אע"ג דלא פסק כו'. ומ"ת הא נמי פשיטא דבפרק איזהו נשך (שם דף עב.) אמר ר' יהודה שיכול לומר לו תן לי כזה או תן לי מעותי וי"ל דהתם שאומר לו בשעת הזול אבל הכא אפילו שתק עד שהוקר השער: **ביון** דכי לית ליה לא יהיב ליה בו'. והא דאסר רב בפרקיה באיזהו נשך (שם דף עג.) אע"ג דלית ביה תיובתא הכא התירו משום תקנת כהן: **לא** שנו אלא בעל הבית בבהן. אפילו לרבנן דפליגי אדבי שמעון בפ' הזהב (שם דף מד.) ולית להו כל שהכסף בידו ידו על העליונה הכא לא גרע מכי לית ליה לא יהיב אי נמי כדפירש בקונטרס דהכא דאין לו למשון ממנו כלום לא מצי הדר ביה: איכא

כי משוו ב"ד שליח בפניו או שלא בפניו הדר פשטה [א]בין בפניו בין שלא בפניו שלחו מתם בין בפניו בין שלא בפניו: [ב]**ההוא דאמר** אי לא אתינא עד תלתין יומין ליהוי גיטא אתא ופסקיה מברא אמר להו חזו דאתאי חזו דאתאי אמר שמואל [ג]לא שמיה מתיא ההוא דאמר להו אי לא פייסנא לה עד תלתין יומין ליהוי גיטא אזל פייסה ולא איפייסא אמר רב יוסף מי יהיב לה תרקבא דדינרי ולא איפייסא איכא דאמרי אמר רב יוסף מידי תרקבא דדינרי בעי למיתב לה הא פייסה ולא איפייסא הא כמאן דאמר יש אונס בגיטין הא כמאן דאמר [ד]אין אונס בגיטין: **מתני'** [ה]המלוה מעות את הכהן ואת הלוי ואת העני להיות מפריש עליהן מחלקן מפריש עליהן בחזקת שהן קיימין ואינו חושש שמא מת הכהן או הלוי או העשיר העני [ה]מתו צריך ליטול רשות מן היורשים אם הלוון בפני ב"ד אינו צריך ליטול רשות מן היורשין: **גמ'** ואף על גב דלא אתו לידיה אמר רב [ו]במכרי כהונה ולויה ושמואל אמר [ו]במזכה להם ע"י אחרים עולא אמר הא מני ר' יוסי היא דאמר [ז]עשו את שאינו זוכה כזוכה כולהו כרב לא אמרי במכרי לא קתני כשמואל לא קאמרי במזכה לא קתני כעולא נמי לא אמרי [ח]ביחידאה לא מוקמינן ת"ר [ט]המלוה מעות את הכהן ואת הלוי ואת העני להיות מפריש עליהן מחלקן מפריש עליהן בחזקת שהן קיימין ופוסק עמהן כשער הזול ואין בו משום רבית [ח] ואין שביעית משמטתו ואם בא לחזור אינו חוזר נתייאשו הבעלים אין מפריש עליהם לפי שאין מפרישין על האבוד אמר מר פוסק עמהם כשער הזול פשיטא הא קא משמע לן אף על פי שלא פסק כמי שפסק דמי ואין בו משום רבית מאי טעמא כיון דכי לית ליה לא יהיב ליה כי אית ליה נמי אין בו משום רבית ואין שביעית משמטתו דלא קרינא ביה [י]לא יגוש ואם בא לחזור אינו חוזר אמר רב פפא [כ]לא שנו אלא בעל הבית בכהן אבל כהן בבעל הבית אם בא לחזור חוזר דתנן [כ]נתן לו מעות ולא משך הימנו פירות יכול לחזור בו: נתייאשו הבעלים אין מפריש עליהן לפי שאין מפרישין על האבוד: פשיטא לא צריכא [כ]דאקון מהו דתימא אקנתא מילתא היא קמ"ל: תניא ר' אליעזר בן יעקב אומר [כ]המלוה מעות את הכהן ואת הלוי בב"ד ומתו מפריש עליהן בחזקת אותו השבט ואת העני בבית דין ומת מפריש עליו בחזקת עניי ישראל ר' אחי אומר בחזקת עניי עולם מאי בינייהו

איכא

אם שאינו זוכה כזוכה. במקומות הרבה מפני תקנה עשו כן לרבי יוסי. בהגיזקין (לקמן דף נט:) עני המנקף בראש הזית ומלודות חיות ועופות ומליאת חרש ובכורות (דף יח:) כל שאליפיו ביד כהן פטור מן המתנות ובגמרא דשניים אוחזין (ב"מ דף יב.) השוכר את הפועל ילקט בנו אחריו דאף על פי שאין זכיה לקטן עשאוהו כזוכה ובכולן י"ל מפני תקנה עשו: **כשער הול.** שאם יוזלו חיטין בשעת הפרשת תרומות אלא בכנלס באותו השער של שעת הפרשה: **ואין בו משום רבית.** בשאר פוסקין בעינן עד שיגא השער וכאן פוסק בשעת הלוואה בכך וכך אף על פי שלא יצא השער: **ואם בא לחזור.** לקמן מפרש: **נתייאשו הבעלים.** כגון שהלוהו כדי שיעור תרומות שנה זו ועל מנת לקבלם בשנה זו ורואה שנשתדפו שדותיו ונתייאש מאותה הלוואה ואמר ווי לאחסרון כיס ואמר כך חזרו ונתקנו אין מפרש עליהם דבר חייב ליתנם לכהן הלכך ולוי ועני אחרים: ואם הלוה אותם בפני ב"ד וכו' שכח יש לב"ד להטיל חוב זה על יורשיהן לפי שתקנתם היא זו שימצאו מעות להלוואה בשעת דוחקם ומקשי ואע"ג דלא אתו לידיה פי' אע"פ שלא באו התרומות והמעשרות ליד כהן מעכבן לעצמו בחמיה כיון דלא אתו לידיה מאן זכי ליה להאי כהן שיהא שלו ויתפשם זה בחובו ונמצא שלא קיים מצות נתינה אמר רב במכירי כהונה ולויה פי' כמו איש מאת מכרו שהם מכיריו ואוהביו ואינו רגיל ליתן תרומותיו ומעשרותיו אלא להם הלכך כיון דמילתא פשיטא היא דלדידהו יהיב להו אם הלוהו שאר כהנים ולוים אסחו דעתא עלייהו והוי כמאן דמטו לידייהו דהני אבל לשאר כהנים ולוים שאינן מכיריו אסור לעשות כן ושמואל אמר במזכה להן ע"י אחר פי' מפרישם ומזכה להן על ידי אוהביו ואומר להן זכה בעבורם וזכין לאדם שלא בפניו וקיים בה מצות נתינה וחזרו ונוטל בעבור חובו: תניא ר' אליעזר בן יעקב אומר המלוה מעות את הכהן ואת הלוי בפני ב"ד ומתו מפריש עליהן בחזקת אותו השבט ואת העני בפני ב"ד מתו מפרישין עליהן בחזקת עניי ישראל

לא שמיה מתיא והגט גט ולא מצי למימר אנוס אני: ההוא דאמר להו אי לא מיפיסנא לה עד תלתין יום ליהוי גיטא מעכשיו פייסה ולא איפייסה פי' התנה עמו שאם לא יפייס אותה עד ל' יום שיהא גט מעכשיו וחזר אחריה והרבה עליה ריעים כדי שתתפייס עמו לא נתרצת והיה טוען ואומר בכל כחי פייסתיה וכל מה שהיה לי לעשות עשיתי והגט הוא בטל שהרי כך אמרתי אם לא אפייסנה יהא גט והרי פייסתיה והיא לא נתרצת אמר רב יוסף מי יהב לה תרקבא דדינרי ולא איפייסה פי' כיון שאמר אם לא אפיינסנה יש לו לפייסה עד שתתפייס והיא לא נתפייסה בדברים אם הוי יהיב לה תרקבא דדינרי הוה מיפייסה א"כ נמצא שלא פייסה והגט גט הוא ואי אמרת אונס הוא שהרי אין לו תרקבא דדינרי אין טענת אונס בגיטין

מסורת הש"ס

א) כתובות כ: לקמן לד: נדרים מז:, ב) [כתובות ב: לקמן לד.], ג) כתובות יח. ב"מ יב:, ד) [תוספתא פ"ג], ה) ב"מ מד., ו) [תענית יט. ע"ש בתוס' ופרש"י ל"ע], ז) [תוספתא ריש פ"ג ע"ש], ח) [לף כ:], ט) ומסר. רש"ל, י) [דף כ:], כ) גמ"ל: שיבא, ל) [ועיין היטב תוספות ב"מ יב. ד"ה ומאר שמואל ותוספות בכורות יח. ד"ה עשו],

תורה אור השלם

1. וְזֶה דְּבַר הַשְּׁמִטָּה שָׁמוֹט כָּל בַּעַל מַשֶּׁה יָדוֹ אֲשֶׁר יַשֶּׁה בְּרֵעֵהוּ לֹא יִגֹּשׂ אֶת רֵעֵהוּ וְאֶת אָחִיו כִּי קָרָא שְׁמִטָּה לַיְיָ:

דברים טו ב

גליון הש"ס

גמ' ביחידאה לא מוקמינן. עי' פתס פ"ס מ"ב ובר"ש שם: שם ואין שביעית משמטתו. עי' כלא"ש פ"ק דמכות סימן ג: תוס' ד"ה ביחידאה וכו' אפי' כרבנן. עיין לעיל דף יג ע"ב מוס' ד"ה ומא:

מוסף רש"י

ופסקיה מברא. הנהר הפסקיקו שהיה המעבורת מצד העיר ולא יכול לעבור (כתובות ב:). חזו דאתאי. שבאתי (שם). לא שמיה מתיא. וטוי גיטא ואם אינה רצתה מיגמא לאחר וגם לכהונה נפסלת מהיום (שם). אין אונס בגיטין. אין טענת אונס בגיטין (שם). נתן לו מעות כו' יכול לחזור בו. זה זה (ב"מ מד).

תוספות רי"ד

פייסתי' הריני מאמינה לומר שלא באתי בתוך זה הזמן אצלה וכיון דמעיקרא הימנה הו לא מהימן לערער וכ"ש דאנן לא ניקום ונערער אלמא טעמא דאמר הכי אבל האי דלא אמר הכי ליחוש איכסיף לסוף איגלי מילתא דארוסה הוה אמר רבא אם אמרו בנשואה דחביבה עליו ומחזר לפיים יאמרו בארוסה שאינה חביבה עליו כ"כ אמר רבא אי ק' לי הא ק"ל כי משוו ב"ד שליח שני בפניו או דלמא שלא בפניו פי' כי משוו ב"ד שליח שני בפניו של השליח ראשון משוו ליה או דלמא שלא בפניו נמי מצי משוו ליה כגון זה שאינו יכול להתעכב וילך לדרכו בתר דבעיא הדר פשטה בין בפניו בין שלא בפניו שלחו מתם בין בפניו בין שלא בפניו: ההוא דאמר להו אי דלא אתינא עד לתלתין יומין ליהוי גיטא אתא ופסקיה מברא אמר להו חזו דאתאי אמר שמואל לא שמיה מתיא פי' לא מצא המעבורת לעבור והיה אנוס וקי"ל אין אונס בגיטין כדאמרינן לקמן מ"ה אמר שמואל

עין משפט נר מצוה

ג א מיי' פ"ז מהלכות גירושין הלכה כב סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סי' קמב סעיף י:

נא ב ג מיי' פ"ט שם הלכה ח סמג שם טוש"ע אה"ע סימן קמד סעיף ח:

נב ד מיי' פ"ז מהל' מעשר הלכה ה סמג עשין קלה:

נג ה מיי' שם הל' ז:

נד ו ז מיי' שם הל' ו:

נה ח [מיי' פ"ט מהל' גירושין הלכה ג]:

נו ט י כ מיי' שם הלכה ז:

נז ל מיי' פ"ג מהלכות מכירה הלכה ד ופ"ז הלכה ח סמג עשין פב טוש"ע מ"מ סימן קלח סעיף ח וסי' רל סע"ח:

תוספות רי"ד (המשך)

הלכך כיון שלא פייסה עד שתתרצה ותתפיים עמו (אינו) [הוי] גט ראינו יכול לטענן בכל כחי פייסתיה ואנוס אני: **מתני'** המלוה מעות את הכהן ואת הלוי ואת העני להיות מפריש עליהן בחזקת שהן קיימין אין חרשישין שמא מת כהן או לוי או שמא העשיר העני ואם מתו צריך ליטול רשות מן היורשין ואם הלוה לפני ב"ד אין צריך ליטול רשות מן היורשין פי' הלוה מעות לכהן ע"מ להפריש תרומותיו ולהפרע מהן חוב זה שיפרשם כדי לתקן פירותיו וימכרם לכהנים והדמים יעכב לעצמו בשביל חוב זה וכן הלוה ללוי להפריש מעשר ראשון ולעכבו לעצמו בפרעון חוב זה ויפריש ממנו תרומת מעשר שטובלת ומסריה ויתביה לכהנים ושאר המעשר יאכל הוא [בעצמו] וכן הלוה מעות לעני אחד להיות מפריש עליו מעשר עני ויפרישנו ויתקן פירותיו שגם מעשר עני טובל ויעכבנו לעצמו בפרעון חובו ואין כאן גזל מתנות שכבר הקדים ונתן להם דמיהן ופסק עמהן בשעת ההלואה שיפרע ממתנות [שלהם] ואם אין לפניו מפריש עליהן בחזקת שהן קיימין ואינו חושש שמא מתו ושוב אינו יכול להפרע מהן וחייב לאחרים או שמא העשיר העני ואינו ראוי ליטול (מיורשיהן) מעשר עני וחייב ליתנו לאחרים: ואם מתו צריך וכו' אם רוצים לפרוע חוב אביהן כענין זה מפני שאין חוב זה מוטל עליהן לפורעו הלכך אם יתרצו יפרעו חוב זה בענין זה יעכב אלו המתנות לעצמו ואם לא יתרצו חייב ליתנם לכהן ולוי ועני אחרים: ואם הלוה אותם בפני ב"ד וכו' שכח יש לב"ד להטיל חוב זה על יורשיהן לפי שתקנתם היא זו שימצאו מעות להלוואה בשעת דוחקם ואע"ג דלא אתו לידיה פי' אע"פ שלא באו התרומות והמעשרות ליד כהן מעכבן לעצמו בחמיה כיון דלא אתו לידיה מאן זכי ליה להאי כהן שיהא שלו ויתפשם זה בחובו

עניי

איכא בינייהו עניי כותיים. אומר ר"י דלא תקינו אלא בחזקת עניי העיר ולא כמו שפירש הקונטרס לתנא קמא גרי אריות הם ולא יפרש בשבילם אלא בשביל עניי ישראל מפרש בכל מקום שהם דא"כ לא נפקא מינה מידי מאי בינייהו: **תניא** רבי **אומר** יורשין שירשו. מפרש עליהם אבל לא ירשו לא מפרש עליהן ואסיפא קאי ואם הלוה בפני ב"ד אין צריך ליטול רשות מן היורשים אבל אריסא דקתני מת צריך ליטול רשות מן היורשים לא מצי קאי דכ"ש אם לא ירשו שצריך ליטול רשות יותר שאין עליהן מוטל לפרוע חוב אביהן:

וכמעשה דקטינא דאביי. ואע"ג דאמר התם דמי שהיה נשוי (כתובות דף לא:) דאי אמרו ליה הני חמשין דמי קטינא סלוקי סלקוהו הכא תקנתא דרבנן היא:

הילך דמיו חוששין שמא עשאו בו'. פירש בקונט' לאחר שקיבל המעות עשאו תרומת מעשר וקשה לר"י דלאחר שמכרו אין יכול לעשותו הא לא מיתסר משיכה שהרי ברשות ישראל קאי אלא י"ל דשמא עשאו קודם קבלת הדמים קאמר ופריך אטו ברשיעי עסקינן דשקלי דמי ומשוו ליה תרומת מעשר פירוש ומשוו ליה כבר תרומת מעשר מעיקרא:

מעשר לאביך בידי הילך דמיו. תימה אמאי נקט השתא הילך דמיו ועוד אמאי חוששין כלל שעשאו אביו תרומת מעשר והא אדרבה חזקה על חבר שאינו מוציא דבר שאינו מתוקן מתחת ידו כדאמרי' (פסחים דף ט.) בחבר שמת והניח מגורה מלאה פירות וי"ל בדומק דקסבר דמסתמא אביו אמר לו אם הוא מתוקן או אינו מתוקן ואם לא נטל דמיו רמי אנפשיה לצורך עצמו ומדכר שאמר לו אביו ואם לא מדכר משגיח ליה בחזקת מתוקן אבל כשנוטל דמיו לצורך אחרים לא רמי אנפשיה ומדכר:

וכי נחשדו חברים לתרום שלא מן המוקף. תימה דתנן במסכת ביכורים (פ"ג מ"ה) תרומת מעשר שהיה לביכורים בשני דרכים ניטלת מן הטהור על הטמא ושלא מן המוקף ואמר נמי בירושלמי בפ' ג' דתרומות דכל התורה כולה למידה ומלמדה חוץ מתרומת מעשר שמלמדה ואינה למידה דבתרומת מעשר כתיב (במדבר יח) ממנו מן המוקף ומוקמי' ליה בתרומה גדולה ולא בתרומת מעשר ובפ' הזהב (ב"מ דף מט.) אמרינן ישראל שאמר לבן לוי כור מעשר יש לך בידי רשאי בן לוי לעשותו תרומת מעשר על מקום אחר והכא פריך אתרומת מעשר וכי נחשדו כו' וי"ל מדרבנן אף תרומת מעשר בעי מוקף והא דקאמר רשאי בן לוי היינו בשבתות ויו"ט דשרי כדאמרי' בהאשה רבה (יבמות דף לג.) וקשה דבפ' המפקיד (ב"מ דף לח.) תנן המפקיד פירות אצל חבירו אפילו הן אבודין לא יגע בהן ומפרש רב נחמן בר יצחק בגמרא דחיישינן שמא עשאו תרומת מעשר על מקום אחר ואמאי וכי נחשדו לתרוס שלא מן המוקף ואומר ר"ת דגבי פקדון חיישינן טפי ובחשאה מועטת מולין הדבר להחמיר שלא ליגע בו וחיישינן שמא בשבתות ויו"ט עשאו דשרי שלא מן המוקף כדאמר בהאשה רבה (יבמות דף לג.) אבל בשאר מקומות לא חיישינן דלא שכיחא שיהא לו פירות בביתו ולא יהא לו די לשבח אם לא יעשהו ממקום אחר וי"מ דדוקא חבריה לא נחשדו לתרוס שלא מן המוקף דהכא אייר בבן לוי שניתן לו מעשר ואין נותנין אלא לחבר כדאיתא בהזרוע (חולין דף קל:) אין נותנין מתנות לכהן עם הארץ אבל המפקיד כל אדם מפקיד אף שאינו בקיאין בהלכות מוקף וא"ת הניח דביכורים דנטילתה שלא מן המוקף היכי מצי למימר דמלאורייתא אייר הא קתני ונריכה שיעור כתרומה ומדאורייתא לתרומה גדולה אין לה שיעור דחטה אחת פוטרת את הכרי וי"ל דאין לה שיעור למטה אבל יש לה שיעור למעלה דאין יכול לעשות כל גורנו תרומה דבעינן רמשית שעיריה ניכרים וכי האי גוונא איכא ברים מסכת פאה (פ"א מ"ח) גבי אלו דברים שאין להם שיעור:

לתרום שלא מן המוקף. פי' בקונטרס דשמא נאותה שעה אינה בעין ואין נראה דתרומה גדולה מדאורייתא בעי מוקף וא"כ אפילו שאינן לפניו ובתרומת מעשר נמי דלא בעינן מוקף אלא מדרבנן נראה דהיינו משום גזירה אטו תרומה גדולה ובעינן מוקף אפילו שאינן לפניו כמו בתרומה גדולה וגבי חלה נמי תנן מוקף אפילו שאינן לפניו: **כיון** דלא קיימ כו'. וא"ת והא מוקי לה כאבא אלעזר בן גמלא דאמר ניטלת מאומד וא"כ כי לא קיים נמי ליחוש דלמא תקוניה תקניה בעב"ב מאומד וי"ל דאינו תורם מאומד דבר שאינו שלו שאינו רוצה להפסיד לא לוי ולא לכהן: **אין אבא אלעזר** בן גמלא היא. וא"ת נהי שיש לו רשות לתרוס שמא לא חשש לתרוס מעשר שעתיד ליתן ללוי והיאך נתיר מספק וי"ל דכיון שהרשות בידו ושהה זמן גדול בביתו ומצוה עליה רמיא סתמא דמילתא דתקוניה תקניה:

כשם

עין משפט נר מצוה

נז א ב ג מי' פ"ז מהל' מעשר הלכה ז:
נח ד מי' פ"ג מהל' תרומות הלכה טו וע"ש וכ"מ:
נט ה מי' שם הל' יב:

תוספות רי"ד

העשיר העני אין מפרישין עליו וזכה הלה במה שבידו: מ"ט דלמיתה עבוד רבנן תקנתא ומ"ט דלעשירות לא עבוד תקנתא: מיתה שכיחא עשירות לא שכיחא אמר רב פפא היינו דאמרי אינשי מיית חברך אשר אינתר לא אשר:

תורה אור השלם

ז. וְנֶחְשַׁב לָכֶם תְּרוּמָתְכֶם כַּדָּגָן מִן הַגֹּרֶן וְכַמְּלֵאָה מִן הַיָּקֶב:
במדבר יח כז

מוסף רש"י

שלא מן המוקף. מדבר שאינו ממוקף לו באותו כלי דליסוי מיסיה ובאה (עורבין כ:) מן שאינו ממוקף לו, כגון (ביצה לב:) אין מקיפין שתי חביות, וכמו (נדה נא:) מקפת ויקורא לה שם, לשון מקריב ומגיעין זה לזה, ואסור לאכול להפרישן ממה שאין לפניו על מה שלפניו, דשמא אותו שהוא סומך עליו אינו בעין, שנאבד או נרקב, ונמצא שאין אומר כלום ואוכל טבלים (חולין ז.). **ונחשב לכם תרומתכם.** בלוים כתיב (בחקת יג.).

איכא בינייהו עניי כותיים [א]העשיר העני אין מפריש עליו וזכה הלה במה שבידו ורבנן מאי שנא למיתה דעבוד תקנתא ומאי שנא לעשירות דלא עבוד תקנתא [ב]מיתה שכיחא עשירות לא שכיחא אמר רב [ג]פפא היינו דאמרי אינשי חברך מית אשר איתעשר לא תאשר: מת צריך ליטול רשות וכו': תניא [ד]רבי אומר יורשין שירשו ומי איכא יורשין דלא ירתי אלא אמר ר' יוחנן [ה]שירשו קרקע ולא שירשו כספים א"ר יונתן הניח מלא מחט גובה מלא מחט מלא קרדום גובה מלא קרדום ור' יוחנן אמר [ו]אפילו הניח מלא מחט גובה מלא קרדום וכמעשה דקטינא דאביי: ת"ר ישראל שאמר ללוי מעשר יש לך בידי אין חוששין לתרומת מעשר שבו כור מעשר יש לך בידי חוששין לתרומת מעשר שבו מאי קאמר אמר אביי ה"ק ישראל שאמר ללוי מעשר יש לך בידי והילך דמיו אין חוששין שמא עשאו תרומת מעשר על מקום אחר כור מעשר יש לך בידי והילך דמיו חוששין שמא עשאו תרומת מעשר על מקום אחר [ז]אטו ברשיעי עסקינן דשקלי דמי ומשוו ליה תרומת מעשר אלא אמר רב משרשיא בריה דרב אידי הכי קאמר ישראל שאמר לבן לוי מעשר לאביך בידי הילך דמיו אין חוששין שמא עשאו אביו תרומת מעשר על מקום אחר כור מעשר לאביך בידי והילך דמיו חוששין שמא עשאו אביו תרומת מעשר על מקום אחר וכי [ח]נחשדו חברים לתרום שלא מן המוקף אלא אמר רב אשי ה"ק בן ישראל שאמר ללוי כך אמר לי אבא מעשר לך בידי או [ט]מעשר לאביך בידי חוששין לתרומת מעשר שבו כיון דלא קיים לא הוה מתקן ליה בעל הבית כור מעשר לך בידי או כור מעשר לאביך בידי אין חוששין לתרומת מעשר שבו כיון דקיים תקוני תקניה בעל הבית וכי יש לו רשות לבעה"ב לתרום תרומת מעשר [י]אין אבא אלעזר בן גמלא היא דתניא אבא אלעזר בן גמלא [יא]אומר [יב]ונחשב לכם תרומתכם בשתי

עניי כותיים. שאם אין עניי ישראל בעיר ויש עניי כותיים מפרישים לעורכם ויעבכם לעצמו שאף הם זוכים בהן דכותיים גרי אמת הם. ולתנא קמא גרי אריות הם ולא יפרש בשבילם אלא בשביל עניי ישראל יפרש בכל מקום שהם: **וזכה הלה במה שבידו.** הלוה הזה אינו חייב [יב]לפרוע משלו שהרי הלוהו ע"מ שלא ליפרע הימנו: **דעבוד תקנתא.** דקאמר מפרישים עליו בחזקת עניי ישראל ובהעשיר קתני אין מפרישין עליו: **לא שכיחא.** הלכך לא חשו לה: **אשר.** האמן והחזק הדבר לשון שריר וקיים [יג]: **לא תאשר.** לא תאמן: **שירשו קרקע.** שעליהם מוטל המלוה לפרוע חובת אביהן: **מלא מחט.** כלומר הניח קרקע מועטת אין זה מפרישים בחזקת יורשין אלא כשיעור דמי הקרקע: **מלא קרדום.** כלומר קרקע הרבה: **אפי' הניח מלא מחט גובה מלא קרדום.** כלומר כל חובו לפי שהוא יכול לטרוף ולחזור ולטרוף כל שעה שיפדוהו ממנו: **כי ההוא מעשה דקטינא דאביי.** במי שהיה נשוי בכתובות (דף לא:) דההוא דהוו מסקי ביה מאה זוזי ושביב ושביק קטינא שוי חמשים אתא בעל חוב טרפוה [יד] אתו יתמי יהבי ליה חמשין וסלקוהו הדר אתא טרפה כו': **ישראל שאמר ללוי.** כולה מפרש ואזיל לה: **מעשר יש לך בידי.** שהפרשתי מתבואתי לצורכך: **והילך דמיו.** ומוכרהו לי ונטל זה את דמיו: **אין חוששין.** ישראל זה שמא לאחר שמכרו לוי עשאו לוי זה תרומת מעשר על מעשר אחר שהיה לו בביתו דכיון דלא ידע כמה יש לו בידו לא עביד ליה תרומת מעשר. אבל אמר כור מעשר יש לך בידי ונתן לו הדמים אסור ישראל זה לאכול הימנו ואפי' הפרים תרומת מעשר לכהן לפי חשבונו חיישינן שמא לאחר שקיבל הדמים עשאו לבולן תרומת מעשר על תשעה כורין שיש לו בביתו מעשר הטבול לתרומת מעשר דכיון דלא משך יכול לחזור הלוי ואע"פ שהוא ברשותו של ישראל לא קנו לו מעותיו דאימת קנייה האי לוי דלקנייה לישראל בקבלת מעות הלכך כי חזר בו ועשאהו תרומת מעשר חל עליו השם: **מעשר לאביך בידי.** בחיי אביך הודעתיו שהיה לו מעשר בידי: **מוקף.** סמוך כמו אין מקיפין שתי חביות (ביצה דף לב:). אסור לחבר לומר תבואה שיש לי במקום פלוני תהא תרומה על זו שמא אותה שעה אינה בעין ואם עשה עשוי: **כך אמר לי אבא.**

לפני מותו מעשר לך בידי: **חוששין.** הלוי הזה: **לתרומת מעשר.** הראויה ליטול הימנו. ואע"פ שחזקה על חבר שאינו נפטר מן העולם עד שיתקן כל פירות טבלים שבידו הכא איכא למיחש דכיון שלא הזכיר בצוואתו סכום מדה שמא לא היה יודע כמה יש: **אין חוששין.** שמוחזק ישראל זה שמיקנו קודם שמת ואע"פ שאין מוטל עליו: **לתרוס תרומת מעשר.** הלא אין המעשר שלו אלא של לוי והוה ליה תורס שלא מדעת:

בשתי

ו) [לקמן פה. כתובות פג:]. ז) [ל"ל רבא וכן איתא בערוך ערך אשר כ"ו]. ח) [תוספתא רפ"ג]. ט) [יומא ו. וש"נ]. י) [עירובין ל: וש"נ]. יא) נמוי' פ"ג מהלכות תרומות משמע דלא גרס בזה מעשר לאביך כו'. יב) ביצה יג: ע"ש בכורות נח: ע"ש ממחות נד:. יג) [ל"ל לפרוע]. יד) [ב"ב קס:]. טו) כפ"ל: טרפה.

בשתי תרומות הכתוב מדבר אחת תרומה גדולה ואחת תרומת מעשר כשם שתרומה גדולה [א]ניטלת באומד ובמחשבה כך תרומת מעשר ניטלת באומד ובמחשבה וכשם שיש לו רשות לבעל הבית לתרום תרומה גדולה כך יש לו רשות לבעל הבית לתרום תרומת מעשר: מתני' [ב]המניח פירות להיות מפריש עליהן תרומה ומעשרות מעות להיות מפריש עליהן מעשר שני מפריש עליהן בחזקת שהן קיימין אם אבדו הרי זה חושש מעת לעת דברי ר' [ג]אלעזר רבי יהודה אומר [ד]בשלשה פרקים בודקין את היין בקידום של מוצאי החג ובהוצאת סמדר ובשעת כניסת מים [ה]בבוסר: גמ' מאי מעת לעת רבי יוחנן אמר מעת לעת של בדיקה רבי אלעזר בר' יוחנן אמר מעת לעת של פירות אחרים צריך להפרישם עליהם מספק וטפי מהכי לא אחמור רבנן למיחש אלא

כשם שתרומה גדולה ניטלת באומד. ומיהו אין להקיש תרומת מעשר לתרומה גדולה שיועיל במתכוין חיטה אחת לפטור הכרי דהא מעשר אמר רחמנא ומיהו אם במתכוין מוסיף גרגה דמועיל דמקשינן להכי לתרומה גדולה כדמוכח בפרק כל המנחות בחות מלה (מנחות דף נה.) דקתני תורמין תאנים על הגרוגרות במין ופרין דהוי מרבה במעשרות ומיירי במרבה בתרומת מעשר כדמוכח סיפא ומוקי לה לרישא כאבא אלעזר בן גמלא והתם מרבה במתכוין ורגרה דלית ליה כלל לאבא אלעזר בן גמלא מרבה במעשרות מעשרותיו מקולקלין דבמעשר [ראשון] נמי שרי מאומד כדאמרי' בסוף בכורות יכול היה לו מאה טלאים ונטל עשרה או עשרה ונטל אחד יהיו מעושרים מ"ל עשירי ואין זה עשירי ר' יוסי בר' יהודה אומר מעשר ומפרש התם דטעמא דר' יוסי בר' יהודה דסבר כאבא אלעזר בן גמלא ומעשר קרייה רחמנא תרומה דכתיב כי את מעשר בני ישראל אשר ירימו לה' תרומה ואיתקש מעשר בהמה למעשר דגן כדאמר התם בריש פירקין מה מעשר דגן ניטל מאומד ובמחשבה כו' ובמעשר ראשון איירי דכתיב בסיפא דקרא נתתי לוויס לנחלה וא"ת ואימאי אלטרוך התם לאוקמי כאבא אלעזר לא הוה ליה למימר אלא דאיתקש מעשר בהמה למעשר דגן מה מעשר דגן ניטל אחד מעשרה אף מעשר בהמה כן אפי' בלא העברת שבט וי"ל דמשמע ליה דלרבי יוסי ברבי יהודה בעינן אחד מעשרה הוי מעשר אפי' אינם שוים כמו במכנים לדיר להתעשר דמסתמא אין דרכן להיות שוין הלכך צריך לאוקמי כאבא אלעזר בן גמלא דאי לאו דאבא אלעזר ה"א דבעינן אחד מי' בעינן שוין כמו במעשר דגן אע"ג דבמכנים לא בעינן שוין וקשה כיון דשרי אפי' מעשר מאומד אמאי אלטרוך במנחות לאוקמי בתרומת מעשר הא דאמר ר' אלעזר ברבי יוסי אבא היה נוטל עשר גרוגרות שבמקלוט על תשעים שבכללה לוקמה במעשר גופיה וי"ל דהאי דרבי יוסי ברבי יהודה סבר דאפילו מעשר ניטל מאומד דאבא אלעזר ליה הך סברא ועוד דניחא ליה לאוקמיה בתרומת מעשר משום דבריסא קתני תורמין: **ניטלת.** מצוה לתרום מאומד דמתוך שירא לגמלא אלא יטול פחות ויטול בעין יפה כדתנן בפ' קמא דתרומות אין תורמין לא במקל ולא במין ובתרומת מעשר ובתוספתא גרסינן מה תרומה גדולה אינה ניטלת אלא באומד ובמחשבה אף תרומת מעשר אינה ניטלת אלא באומד כו' ואם תאמר [ו]דבפ"ק דתרומות תנן המוכר משובח והמודד משובח ממנו והשוקל משובח משלשתן בירושלמי מקשה לה בפ"ק דתרומות ומשני כאן בתרומה גדולה וכאן בתרומת מעשר דתניא אלעזר בן גמלא אומר מנין שאין תורמין לא במדה ולא במקל ולא במין תלמוד לומר ונחשב לכם תרומתכם במחשבה אתה תורם ואי אתה תורם במדה במקל במין פירוש ההיא דאין תורמין בתרומה גדולה דלכולי עלמא מלותה מאומד וההיא דהמוכר משובח בתרומת מעשר וכרבנן והא דמייתי בריתא דאבא אלעזר בן גמלא לאשמועי' דפליגי בתרומת מעשר וא"ת דבירושלמי אההיא דהמוכר משובח ממאי הוא משובח אמר רב הונא מן התורם מאומד משמע דמאומד הוי תרומה אלא דמוכר משובח וקאמר נמי התם אמר רבי אלעזר מתני' אמרה כן השוקל משובח משלשתן פירוש מכלל דאיכא שלשה בר ממקל ובתר הכי קאמר אמר ר' חנינא תיפתר בשלשתן ולית לה שמע מינה כלום ואי לרבנן לדידהו אין תרומת מעשר מאומד ולאבא אלעזר בן גמלא מלותה לעשות מאומד דקתני בתוספתא אף תרומת מעשר אינה ניטלת אלא באומד ובמחשבה ויש לומר דרבנן מודו דמאומד הוי תרומה אבל אין מלוה לעשות מאומד ולא חשיב מרבה במעשרות במתכוין לאמוד יפה אלא במתכוין להרבות ומרבה במתכוין והיא דבכורות דמוקי לה ר' יוסי כאבא אלעזר בן גמלא ולא כרבנן שמא התם מרבה במתכוין:

כך תרומת מעשר ניטלת באומד ובמחשבה. פירש בקונטרס דלענין אומד הוא דיליף אבל מחשבה בתרוייהו נפקא מונחשב לי נמי מחשבה נמי יליף אף על גב דכתב ביה משום דכתיב ביה כדגן מן הגורן דהיינו תרומה גדולה דאשית דגן שישראל מפרים מגורנו דקרא גופיה מקיש ליה לתרומה גדולה לענין מחשבה ורגרה דלא פליגי רבנן עליה דאבא אלעזר בן גמלא אלא לענין מאומד אבל במחשבה לא פליגי דהא קרא כתיב וברית המלח מקדש (קדושין דף מא.) נמי פריך מה לתרומה שכן ניטלת במחשבה משמע דלכ"ע פריך והיינו תרומת מעשר דכתיב בה אתם גם אתם ודלא כפי הקונטרס דפי' בבכורות דמשום מחשבה מוקי ר' יוסי בר' יהודה כאבא אלעזר בן גמלא ואין פשט הסוגיא מתיישבת כפירושו דמה לנו להאמיר מחשבה בדברי ר' יוסי בר' יהודה: **במחשבה.** פי' בקונטרס שנותן עיניו בלב זה לשם תרומה ואוכל מלב זה ואע"פ שלא הפרים משמע שרולה לומר משום דכתיב ונחשב שרי לאכול בלא הפרשה ושרינן נמי בשמיקה ע"י שנותן עיניו בלב זה וכל זה נפקא מונחשב וכן ודאי דבלא דיבור נמי הוי תרומה מדתנן במס' תרומות (פ"א מ"ו) חמשה לא יתרומו ואם תרמו תרומתן תרומה וקא חשיב אלם ומפרש בירושלמי טעמא משום ברכה ובפרק ג' דשבועות (דף כו.) נמי אמרי' גבי כל נדיב לב דהוו תרומה וקדשים שני כתובין הנאין כאחד לענין גמר בלבו אע"פ שלא הוציא בשפתיו ולא יצפינו מניחו שבועה ולענין לאכול בלא הפרשה אין קפידא לכ"ע אפילו בכל המעשרות דלא כתיב בהו ונחשב דשרי בכל מקום אע"פ שעתה אין מפרים כלום כדמוכח ההיא דהלוקח יין מבין הכותים (לעיל דף כה.) דשרי לכ"ע אי לאו משום ברירה אי בקיעת הנוד ובמעשר שני שרינן כשאומר בלפונו או בדברומו וא"ת כיון דשרי תרומה בשנותן עיניו בלב זה אמאי אין מגביהין תרומות בשבת דהא תנן במס' שבת בפרק נוטל (דף קמא.) ר' יהודה אומר אף מעלין את המדומע בא' ומאה פריך בגמ' [ז]והא קמתקן ומשני דסבר כר"ש בן אלעזר דאמר נותן עיניו בלב זה ואוכל בלב זה ולהכי לא חשיב מתקן בשבת כשמעלהו כיון דאפשר במחשבה והכא נמי אפשר במחשבה וי"ל דשאני מדומע שכבר הוא מתוקן אבל בתחלת תיקונו של טבל לא שרינן משום דאפשר במחשבה ואפי' דמאי אסור לתקן בשבת כדמוכח בפ' במה מדליקין (שם דף לד.) אע"ג דשרי ליתן עיניו בלב זה ולאכול בלב אחר כדאמרי' בפ"ק דחולין (דף ו:) גבי ר' מאיר שאכל עלה של ירק[ח]: **המניח** פירות להיות מפריש עליהן כו'. בערבי שבתות וי"ט איירי דשרי שלא מן המוקף[ט]: **מעת** לעת. בגדה (דף ד:) דייק מאי טעמא שנתנו רבנן שיעור בגדה מעת לעת ותימה דהכא (נמי) מ"ט וי"ל דדוקא התם דייק משום דאשה מרגשת בעצמה ובדין הוא דהיה שעתה כשמאי ואי בעו רבנן למיקנסה לקנסוה מפקידה לפקידה כהלל:

ובשעת כניסת מים לבוסר. נראה לר"י כלשון ראשון שפירש בקונטרס כשנכנסה בו לחלוחית שיכול לעצור מהן כל שהוא הייגו כניסת מים מדתנן במס' שביעית בפ"ד (מ"ח) הבוסר משהגיע מים אוכל בו פתו בשדה הנאים כוסס לתוך פיתו כו' ויש שאין נזהרין בו על מנע לפי שאינו קרוי יין אלא מים ור"ת אומר שאין להקל לפי שאין אנו בקיאין עד מתי קרוי מים ולא יין וכתב ר"ת שבנה אחת לא נתבשלו היינות יפה והיו בוסר וכי באותה שנה לא נהגו יין נסך: [ועיין תוס' ע"ז כט: ד"ה אי]

בקידוס

כשמי תרומות. דהאי קרא בלוים כתיב תרומתכם היינו תרומת מעשר כדגן מן הגורן היינו תרומה גדולה דאשית דגן שישראל מפרים מגורנו והקיש הכתוב תרומת מעשר לתרומה גדולה: **באומד.** אחד מחמשים שאמרו חכמים[ג] מפרים באומד דאם טעה אין כאן איסור דמדאוריימא חטה אחת פוטרת הכריד דלא נתנה בה תורה שיעור אלא דאשית דגן[ד]: **אף תרומת מעשר.** אע"פ ששיעורה קבוע מן התורה מעשר מן המעשר ניטלת באומד: **ובמחשבה.** נותן עיניו בלב זה לשם תרומה ואוכל בלב זה ואע"פ שלא הפרים ותרוייהו נפקי מונחשב והאי דיליף תרומת מעשר מתרומה גדולה לענין אומד הוא דיליף: **מתני' המניח פירות להיות מפריש עליהן תרומה ומעשרות מעות להיות מפריש עליהן מעשר שני מפריש עליהן בחזקת שהן קיימין אם אבדו הרי זה חושש מעת לעת דברי ר'.** אלעזר רבי יהודה אומר בשלשה פרקים בודקין את היין בקידום של מוצאי החג ובהוצאת סמדר ובשעת כניסת מים. בבוסר: **גמ' מאי מעת לעת רבי יוחנן אמר מעת לעת של בדיקה רבי אלעזר בר' יוחנן אמר מעת לעת של פירות אחרים צריך להפרישם עליהם מספק וטפי מהכי לא אחמור רבנן למיחש אלא מעת**

ם א מי' פ"ג מהלכות תרומות הלכה ד:

סא ב מי' פ"ז מהל' מעשר הלכה ד [וס"ה מהל' תרומות הל' כו] סמג עשין קלה:

ג [מי' פ"ה מהל' תרומות הל' כה]:

תוספות רי"ד

המניח פירות להיות מפריש עליהן תרומה ומעשר מפריש עליהן בחזקת שהן קיימין ואם אבדו הרי זה חושש מעת לעת דברי ר' אלעזר ר' יהודה אומר בג' פרקים בודקין את היין בקידום של מוצאי החג ובהוצאת סמדר ובשעת כניסת המים בבוסר. פי' הניח פירות של טבל להיות סומך עליהן ואוכל טבלים אחרים שיש לו ואומר הרי תרומתן ומעשר שלהן באותן פירות שהקציתי לכך שמשער כמה קבין צריך להפריש מאלה תרומה וכמה קבין מעשר ואומר מאותן הטבלים שהקצתי במקום פלוני שלא אקחם וכן הוא עושה תמיד ומפריש עליהן בחזקת שהן קיימין אותן פירות שהקצה ואוכל את אלו ואין חוששין שמא אבודים הן בשעה שהוא מפריש עליהן ואומר תרומתן של אלו באותן הפירות ונמצא שאין בדבריו כלום ואוכל טבלים אלו בחזקת שהן קיימים ומפריש עליהן ואף על פי שאינו רואה אותן: ואם הלך לבודקן ומצאן שאבדן הרי זה חושש לאותן טבלים שתקן בהבטחתן של אלו מעת לעת ואם לא אכלן צריך להפריש מהם דשמא כי אמר הרי תרומתם על אותם שהקצתי כבר היו אבודין. אבל אותן שתקן קודם מעת לעת כתקון מתוקנת ואע"פ שהן בעולם שלא אכלן אוכלן בחזקת מתוקנות ואינו מפריש עליהן כלום: ואמרינן מאי מעת לעת אמר ר' יוחנן מעת לעת של בדיקה פי' אם בדקם היום בשחרית ומצאם אבודים חושש שמא מאתמול בשחרית אבדו ואם עשאן מעשר תוך מעת לעת דה על פירות אחרים צריך להפריש עליהם מספק וטפי מהכי לא אחמור רבנן למיחש אלא

מוסף רש"י

בשתי תרומות הכתוב מדבר. דכתיב כדגן מן הגורן, זו תרומה גדולה, תרומתכם זו תרומת מעשר (ביצה יג:) דסבי משמע קרא דכתיב בתרומת מעשר לוויס ונחשב לכם, כלומר במחשבה תטלו תרומת מעשר, כדגן מן הגורן, כאותה תרומה שניטלת מן הגורן, דהייגו תרומה גדולה, אלמא שתי תרומות כתיבי בהאי קרא, ומהאי קרא נפקא לן תרוייהו דניטלות במחשבה ובאומד, דונחשב אתרוייהו קאי (מנחות נד: וכעי"ז בבכורות נח: מכת"י) ואע"ג דלא כתיב הכא אלא קרא דתרומתכם אלא בתרומת מעשר, נפקא לן דמייתי בתרומה גדולה מדכתיב כדגן מן הגורן, כלומר בתרומה גדולה שניטל ישראל מגרנו, והשתא איתקש תרומת מעשר לתרומה גדולה להאי מילתא (בכורות שם). באומד. אשם יש לו פירות הרבה אין צריך לאמדו, אלא באומד יטול אחד מחמישים (מנחות נד:) שמאמד בדעתו כך וכך יש לי בכרי הזה ולפי אומדנותו נוטל תרומה (בכורות נט.) דלא כתיב בה שיעור (ביצה יג:). **ובמחשבה.** שמחשב ואומר שני לוגין שאני עתיד להפרים הרי הן תרומה, דלאמרינן גבי לוקח יין מבין הכותים, ולהכי קרי ליה מחשבה משום דאינו מונה אותן (בכורות נט.) לו: נותן עיניו בלב זה ואוכל בלב אחר, דכתיב ונחשב ואתרוייהו קאי, והא דקא יליף לה מתרומה גדולה משום דאומד נקט לה (ביצה יג: וכעי"ז בבכורות שם).